

**„דמעות של שתיקה“
מראה את האמת
על קאמבודיה —
ומזכיר גם את לבנון**

**הם
ראו
ושתקו!**

בשנת 1980 זכה העיתונאי סידיני שאנברג בפרס פוליצר, על מאמר שכתב בניו-יורק טיימס, בשם „חייו ומותו של רית פראן“. ב-25 במרס 1985 יהיה הסרט, המבוסס על מאמר זה, מועמד לשיקוף פריסי אוסקר, אחרי שקצר בדרך אוסף שלם של פרסים מכל הסוגים — על מישחק, על בימוי, על תסריט, על צילום — כארצות-הברית, באנגליה, ובעצם בכל מקום שבו הוא מוצג.

שמו של הסרט במקור הוא „שדות-הריגה“. בארץ יקראו לו „דמעות של שתיקה“.

זה הסרט הראשון המעז להתמודד בכל הרצף נות עם מלוא הוועה של מילחמת הודו-סין. סידיני שאנברג כיסה את מילחמת קאמבודיה בשנים 1970-1975. במסגרת תפקידו לא היסט לחשוף ולהתריע על אחריותה של ארצות-הברית לחורבן המוחלט של המדינה הקטנה הזאת, אחריות שהחלה מן הרגע שבו נתן הנשיא

גיבור הסרט היינג ס' נגור בתפקיד דית פראן, עוזרו סידיני שאנברג. בעת השתלטות כוחות החמר רון' על פנוס-פן

ריצ'ארד ניקסון אישור להפציץ בסיסי ויאטקונג בקאמבודיה, מבלי לבקש את אישור הקונגרס. הפצצות נפלו לא רק על לחמים, רובן התפוצץ על ראשה של אוכלוסייה אזרחית חפה מפשע.

שאנברג היה בין הראשונים שגילו לציבור האמריקאי כי אותן „טעויות מצערות שגרמו לנוק קטן בלבד“, כפי שהגדירו זאת דוברי צבא ארצות-הברית, לא היו אלא מעשיוועה מכוונים, שכהם נהרסו ערים שלמות ונטבחו אלפים רבים של אנשים, שלא היה להם כל סיכסוך עם ארצות-הברית. הם לא היו אפילו אוכלוסייה של מדינה עויינת. כי ארצות-הברית לא היתה מעודה כמצב של מילחמה עם קאמבודיה.

הצליח שאנברג לפנות את אשתו של פראן ואת ארבעת ילדיהם לארצות-הברית. חמישה ימים לאחר מכן הציל פראן את חייו של שאנברג, אך לא הצליח להתפנות בזמן, יחד עם ידידו האמריקאי.

כני מישפחתו, יחד עם הצוות של השגרירות האמריקאית, וכך ניצלו.

אולם הוא עצמו נשאר במקום, כדי לסקר את כניסת כוחות חמר רון' לעיר. אותה כניסה, שרבים סברו כי תביא עימה גאולה, ואילו תחת זאת הולידה שואה שלא היתה כמותה מאז סוף מלחמת העולם השנייה, שואה שמעט מדי סופר עליה, ושום דבר מכל מה שסופר אינו מתאר אף את אפס קצה.

עד מהרה סולק שאנברג מקאמבודיה, ואיתו גם כל העיתונאים הורים האחרים.

פראן נאלץ להישאר במקום, להסתיר את זהר תו האמיתית, העמיד פנים שהוא נהג'מונית, היה

ראיון עם היינג נגור, כוכב הסרט:

„האמת איומה יותר!“

ג'ופה, שהבחין מייד, לא רק בדמיון בין גורלו של נגור לזה של גיבור הסרט, דית פראן, אלא גם בכישרון הטמון בצעירה, שהיה חסר כל ניסיון דרמאטי קודם.

לפסטיבל-ברלין הגיע נגור אחרי שזכה כבר בגלובוס הזהב, אבל עניינו היחידי, היה לשוחח על המציאות שמתארת הסרט, ולא על עבודתו שלו בו.

● נאסרת שלוש פעמים עליידי אנשי חמר רון'. מדוע?

בפעם הראשונה נאסרתי משום שקראתי לארזוסי בשמות-חיבה, והחמר רון' ניסו לרכא כל גילוי פומבי של חיבה בין המינים.

בפעם השנייה תפסו אותי אוכל עלים וירקות, ואז כרתו לי את הורת, כדי שאלמד לקח.

בפעם השלישית מישהו הלשין עליי שאני רופא, צלבו אותי כמשר שלוש לילות וארבעה ימים. אחרי שהורידו אותי ולפני שנתנו לי לאכול, דרשו שאכניס את הראש בתוך שקית פלאסטית, כנסיון לתנוק אותי למוות. היינו אז 18 עצורים, רק חמישה מאיתנו נותרו בחיים.

● תהיה מוכן לשוב לקאמבודיה?

וראי שאשוב לשם, אבל רק כאשר זו תהיה מדינה חופשית כמלוא מובן המילה — כאשר המילחמה תיפסק והמעצמות הגרולות יציאו משם את הצבאות שלהם.

● האומנם הצילה את האמת את קאמבודיה משואה?

הווייטנאמים אומנם טוענים כך, אבל רק לפני יומיים עדיין פתחו באש על תושבים קאמבודיים חפים מפשע, כשלושת אלפים במיספר, שניסו לעבור את הגבול לתאילנד.

האם זה נקרא להציל אותנו?

אני רק מקווה שאחרי הסרט העולם יידע וישים לב למה שקורה בארצ.

נכון אומנם שהווייטנאמים הצילו את חיי, ואני אסירתודה להם על כך, אבל אין זה אומר שהם צריכים להישאר שם לצנח, שיוציאו את כוחותיהם — ואמשיך לתודות להם אחר-כך.

● האם הסרט הוא בבואה נאמנה של האמת?

הסרט הזה אינו אמיתי עד סוף הדרך. הוא מתאר רק חלק זעיר מהסרגריה כולה. ככל שזה יראה מחריה, זה בקושי חמישים אחוז ממה שמתרחש באמת.

האמת איומה יותר. הסרט אינו מרושע, אכזרי וריאליסטי במידה מספקת כדי להמחיש זאת.

● אתה רואה סיתרן כלשהו למצב בארצך?

אינני פוליטיקאי, אבל כל מה שאני יכול לומר הוא זה: אנא, הוציאו מקאמבודיה את כל הכוחות הזרים! הרשו לה לקבוע בעצמה את עתידה! אם היא עדיין מעדיפה את החמר רון', שיהיה כן. אבל שזו תהיה בחירה של העם הקאמבודי.

איני רוצה להאשים את האמריקאים או את הסינים כמה שהתרחש בקאמבודיה, אבל ברור לי שהאחריות היא שלהם. אילולא ניסתה כל אחת מן המעצמות לתפוס שליטה, ובכך גרמה למעצמות האחרות להתחרות בה, כל השואה הזאת לא היתה מתרחשת. על המעצמות להכיר באחריות שלהן.

● אתה סבור שהסרט יכול לעזור לעמך?

הביטי וראי בעצמך. מה עשה אירגון האומות המאוחדות, המתערב בכל מה שקורה בעולם, כדי לעזור לעמי? מה עשו כל שאר עמי אסיה נוכח הטבח של בני קאמבודיה? יש כיום קרוב ל-400 אלף פליטים קאמבודיים בתאילנד. האם האו"ם נוקף אצבע כדי לעזור להם? אני מקווה שהסרט יראה לפחות לעולם מה קורה בארץ הזאת.

● מה דעתך על מה שקרה לך אישית, בעיקבות הסרט?

עדיין איני יכול להאמין שזה אכן קרה לי. זכיתי בפרסים, אני עובר את העולם כולו, מקצה לקצה, ומשמיע את קולי. אני מתראיין כאן, בברלין, לעיתונות ולטלוויזיה, ומחזר בנודאי אתראיין במקום אחר, ובעוד מקום. אני מודה לאלוהים שעזר לי.

● אחרי כל מה שעבר עליך, אתה עדיין מאמין באלוהים?

אני מאמין באלוהים עד עצם היום הזה, ומשוכנע שהוא עזר לי לכל אורך הדרך.